

MAANPUOLUSTUSKORKEAKOULU STRATEGIAN LAITOS
JULKAISUSARJA 4: TYÖPAPEREITA No 41

NATIONAL DEFENCE UNIVERSITY
DEPARTMENT OF STRATEGIC AND DEFENCE STUDIES
SERIES 4: WORKING PAPERS No 41

LIBANON JA SYYRIAN KANSANNOUSU

MIKKO PATOKALLIO & JUHA SAARINEN

MAANPUOLUSTUSKORKEAKOULU

Strategian laitos

HELSINKI 2012

Mikko Patokallio & Juha Saarinen: Libanon ja Syyrian kansannousu
Maanpuolustuskorkeakoulu, Strategian laitos
Julkaisusarja 4: työpapereita No 41
National Defence University, Department of Strategic and Defence Studies
Series 4: Working Papers No 41

Uusimmat julkaisut pdf-muodossa:
<http://www.doria.fi/>

Kannen kuva: Janne Kopu

ISSN 1236-4983
Maanpuolustuskorkeakoulu – National Defence University
Strategian laitos – Department of Strategic and Defence Studies

Juvenes Print Oy
Tampere 2012

LIBANON JA SYYRIAN KANSANNOUSU

Mikko Patokallio, Juha Saarinen

**Arabikevään myllertäessä Lähi-idässä Libanonissa on vallinnut suhteellinen va-
kaus, mutta maan turvallisuustilanne on silti haavoittuvainen. Sisäpoliittisten
kiistojen lisäksi alueellisten konfliktien kärjistyminen on merkittävä turvalli-
suusuhka Libanonille, vaikka tämän ehkäisemiseksi rauhanturvaoperaatio UNI-
FIL:ia on vahvistettu. Syyrian kansannousu monimutkaistaa Libanonin turval-
lisuustilannetta ja UNIFIL:n toimintaympäristöä. Tässä kirjoituksessa käsitte-
lemme Syyrian kansannousun heijastumista Libanonin turvallisuustilanteeseen
sekä konfliktipotentialiin Israelin ja Hizbollahin välillä.**

Libanonin poliittinen järjestelmä perustuu eri uskonryhmien väliseen monimutkai-
seen ja jatkuvaan tasapainotteluun. Maas-
sa on 17 eri tunnustettua uskonryhmää,
joista merkittävimmät ovat maroniitti- ja
ortodoksikristityt, sunni- ja šiiamuslimit
sekä druusit. Näiden ryhmien väliset voi-
masuhteet määriteltiin itsenäisyyden aat-
tona vuoden 1943 epävirallisessa kansalli-
sessa sopimuksessa (*al-mithaq al-watani*).
Sopimuksen mukaan poliittiset asemat
Libanonissa määritellään eri yhteisöjen
suhteellisen koon mukaan; vuoden 1943
suuruusjärjestys oli: maroniittikristityt,
sunnimuslimit ja šiiamuslimit.

Koska Libanonissa poliittinen valta perus-
tuu ryhmien kokoon, maan keskeinen si-
säinen konflikti liittyy eri ryhmien paino-
arvon määrittelyyn.¹ Alun perin suhteellis-
ta voimatasapainoa tuli muuttaa uusien
väestönlaskentojen myötä, mutta uutta
väestönlaskentaa ei vuoden 1932 jälkeen
koskaan järjestetty. Näin ollen eri ryhmien
suhteellisesta koosta ei ole selvyttä. Epä-
tietoisuuden ruokkima poliittinen kiistely
ryhmien välillä on ajoittain johtanut väki-
valtaan. Tämä oli keskeisimpiä kiistakoh-
tia Libanonin sisällissodassa (1975–1990).

¹ Hyvän historiallisen katsauksen Libanonista tarjoaa: Kamal Salibi, *A House of Many Mansions: The History of Lebanon Reconsidered*. Lontoo: I.B. Tauris, 1988.

Lisäksi nurkkakuntaisuus on merkittävä tekijä vuosien 1958 ja 2007–2008 kriiseis-
sä. Sisällissodan päättäneessä Taifin so-
pimuksessa (1989) sovittiin, että kristityil-
lä on yhtä paljon paikkoja Libanonin par-
lamentissa kuin muslimeilla. Tästä on pi-
detty kiinni, vaikka uskonryhmien välinen
kiistely jatkuu. Sisällissodan jälkeen pidet-
tiin lähes varmana, että Libanonissa on
muslimienemmistö, mutta on epäselvää
ovatko šiialaiset suurin yksittäinen ryhmä
koko maassa. Nyky-Libanonin keskeinen
vastakkainasettelu on kahden suurimman
uskonryhmän, sunni- ja šiiamuslimien,
välillä.

Uskonryhmien välisestä erottelusta huoli-
matta Libanonin poliittinen järjestelmä
kannustaa vallan henkilöitymiseen.² Kos-
ka jokaisella uskonryhmällä on sovittu
määrä paikkoja parlamentissa ja poliittiset
asematkin nimetään uskonryhmien välisen
tasapainon mukaisesti, maan tärkeimmät
poliittiset toimijat ovat uskonryhmien
päälliköt (*za'im/zu'ama*). Useimmiten po-
liittiset puolueet rakentuvat tietyn uskon-
ryhmän ympärille, ja vielä useammin ky-
seisten ryhmien sisällä, tietyn henkilön tai
klaanin ympärille. Näiden päälliköiden

² Mallia on kuvailtu "poliittiseksi feodalismiksi," Michael Johnson, *All Honorable Men: The Social Origins of War in Lebanon*, Lontoo, I.B. Tauris, 2001.

valta perustuu tuen kohdistamiseen omille kannatusryhmilleen, joilta vuorostaan odotetaan ehdotonta tukea. Osa ryhmistä on suhteellisen yhtenäisiä, kuten druusit ja nyttemmin šiialaiset, ja ne toimivat useimmiten poliittisena liittoumana. Toisaalta maroniittikristittyjen tapauksessa ryhmän sisäinen hajonta on merkittävämpää, koska useat päälliköt kilpailevat vallasta. Libanonin valtionlaitokset ovat pitkälti ryhmäkuntaistuneita, joskin huomattava poikkeus tästä on Libanonin armeija, jota arvostetaan laajasti kansallisena laitoksena. Hyvä maine johtuu osittain siitä, ettei armeija ole ottanut kantaa merkittäviin uskonryhmien välisiin kiistoihin.³ Jos se ottaisi, armeija pirstaloituisi eri uskonryhmiin.

Uskonryhmien päälliköiden kanssakäyminen Libanonin poliittisessa järjestelmässä on hyvin joustavaa, ja liittoutumat uskonryhmien välillä vaihtuvat suhteellisen säännöllisesti. Taifin sopimuksen jälkeen Libanonissa on vallinnut konsensuskeskeinen poliittinen yhteisymmärrys, jonka keskeinen idea on ”ei voittajia, ei häviäjiä” -eetos. Seurauksena on, että tiettyihin kiistanalaisiin kysymyksiin – kuten uskonryhmien tasapainon kysymykseen – ei julkisesti kajota, mikä tekee arkisen politiikan mahdolliseksi. Tämä on merkittävä tekijä konfliktien ehkäisemisessä, mutta se ei poista poliittisesta järjestelmästä kumpuavia ongelmia tai uskonryhmien välistä epäluottamusta.

Ulkovaltojen rooli Libanonissa

Libanonin pirstaloitunut yhteiskuntarakente ja poliittinen järjestelmä ovat altistaneet maan sekä maan sisäisten ryhmien että muiden valtioiden vaikutuksille. Klas-

³ Aram Nerguizian, ”Lebanese Civil-Military Dynamics: Weathering the Regional Storm,” *Carnegie Endowment, Sada*, 21.11.2011.

sinen esimerkki tästä on Libanonin sisällissota, jonka aikana maahan kohdistui sotilaallisia interventioita Syyrian, Israelin ja Yhdysvaltojen taholta, ja sodan kulkua määritti vahvasti ulkoisten osapuolten tuki eri ryhmittymille. Sisällissodan seurauksena ulkovaltojen vaikutus Libanonin sisäpoliittiseen dynamiikkaan vakinaistui.

Syyria on merkittävin ulkopuolinen toimija Libanonissa. Läheisistä historiallisista ja yhteiskunnallisista yhteyksistä huolimatta Syyrian intressit Libanonissa ovat olleet enimmäkseen ulkopoliittisia. Libanon on ollut Syyrialle merkittävä aluepoliittinen peliväline konfliktissa Israelia vastaan ja toisinaan vastakkainasettelussa Yhdysvaltoja sekä sen arabiliittolaisia vastaan. Syyrian toinen keskeinen tavoite on ollut ystävällismielisen hallituksen saattaminen valtaan. Pyrkimystensä saavuttamiseksi Syyria on tasapainotellut eri libanonilaisryhmittymien välillä vuorotellen palestiinalaisista kristittyihin ja nyttemmin šiipuolueisiin varmistaakseen yliotteensa. Lisäksi se on pohjustanut asemaansa libanonilaisten osapuolten välisenä sovittelijana. Vuosina 1976–2005 Syyrian sotilaallinen läsnäolo Libanonissa tarjosi suoremmat mahdollisuudet vaikuttaa maan sisäpolitiikkaan. Tämän miehityksen seurauksena Syyrialla on nyt huomattavia taloudellisia intressejä maassa,⁴ ja sen vaikutusvaltaisesta roolista johtuen muiden ulkovaltojen Libanon-politiikka on hyvin

⁴ Libanon on tärkeä kohde ja kauttakulkuväylä Syyrian ulkomaankaupalle ja myös maan pankkisektori on hyvin tärkeä Syyrialle. Libanonissa on huomattava määrä syyrialaisia vierastyöläisiä – arviot liikkuvat 250 000 ja 500 000 välillä: Raymond Hinnebusch, ”Pax-Syriana? The origins, causes and consequences of Syria's role in Lebanon,” *Mediterranean Politics*, 3:1, 1998 ja John Chalcraft, *The invisible cage: Syrian migrant workers in Lebanon*, Stanford, Stanford University Press, 2009.

pitkälti jatketta niiden Syyrian-politiikalle.⁵

Israelin keskeinen tavoite on ollut Etelä-Libanonin raja-alueen rauhoittaminen, erityisesti 1970-luvun jälkeen.⁶ Alun perin turvallisuussuhkaa Israelille edusti palestiinalaisliikkeiden vahvistunut läsnäolo Etelä-Libanonissa, josta käsin ne toteuttivat terrori-iskuja Israeliin. Tämän ehkäisemiseksi Israel omaksui kostopolitiikan ja laukaisi vuosina 1978 ja 1982 mittavan hyökkäyksen Libanoniin iskeäkseen siellä toimiviin palestiinalaisryhmiin. Samalla Israel muodosti yksipuolisen ”turvallisuusvyöhykkeen” raja-alueelle (1978–2000), jota miehitti Israelin rahoittama ja varustama kristitty miliisi. Israelin miehitys muutti Etelä-Libanonin konfliktin laatua, sillä miehityksestä syntyi paikallisen šiia-yhteisön vastarintaa edistävä tekijä palestiinalaisryhmien sotilaallisen läsnäolon lakattua sisällissodan myötä. Etelään muodostui uusi ja sotilaallisesti paljon huomattavampi voima: šiialainen militanttiryhmä Hizbollah.⁷ Etelä-Libanonin konfliktitilannetta ja kehitystä tarkastellaan myöhemmässä osiossa.

Sisällissodan aikana Hizbollah oli vain yksi libanonilainen puolisotilaallinen ryhmä laajassa kirjossa – joskin se oli ideologisesti radikaalimpi kuin kilpailijansa ja sai merkittävää ulkoista tukea Iranil-

⁵ Lievinä poikkeuksina tähän ovat Israel, jolle Libanonin-politiikka on Etelä-Libanonin konfliktin jatke, ja Iran, jonka Libanon-politiikka on jatke sen Hizbollah-suhteille.

⁶ Toistuvasta sotimisesta huolimatta Israelilla on ollut hyvin rajallinen vaikutus Libanonin sisäpolitiikkaan vuosien 1982–1985 jälkeen; Laura Eisenberg, ”Israel's South Lebanon Imbroglia,” *Middle East Quarterly*, 4:2, 1997.

⁷ Augustus Richard Norton, *Hezbollah: A Short History*, Princeton: Princeton University Press, 2007.

ta.⁸ Iran on perinteisesti nähnyt Hizbollahin olevan sen ulkopoliittikan jatke ja turvallisuuspoliittinen instrumentti niin Israelia kuin yleisemmin länsivaltioita vastaan alueella. Välttääkseen Taifin sopimuksen edellyttämän aseistariisunnan Hizbollah on korostanut asemaansa vastarinnassa Israelin Etelä-Libanonin miehitystä vastaan, mikä on osaltaan legitimoinut Hizbollahin jatkuvan aseellisen vastarinnan, ja pitänyt sen osana Iranin Israel-vastaista rintamaa.⁹

Hizbollahin kehitys 1990-luvun lopulta lähtien – erityisesti päätös osallistua Libanonin puoluepolitiikkaan – on kuitenkin etäännyttänyt sitä Iranista. Tätä jatkuvaa kehitystä on kuvailtu Hizbollahin ”libanonisaatioksi”¹⁰, ja se on tuonut Hizbollahia lähemmäksi Syyriaa. Vaikka Hizbollah ei ole sanoutunut irti Iranin uskonnollisesta johtajuudesta, se on kuitenkin yhä harvemmin konsultoinut Irania päätöksissään: Hizbollahilla on oma libanonilainen ja alueellinen agendansa.¹¹ Integroituminen Libanonin poliittiseen järjestelmään on tuonut liikkeelle uusia velvollisuuksia edustamaansa šiia-yhteisöä kohtaan – liike

⁸ Maan läheiset ideologiset ja materiaaliset siteet Hizbollahiin ja šiivähemmistöön ovatkin jatkuneet 1980-luvulta: Hizbollah tukee Iranin uskonnollista uskonoppineiden sijaisjohtajuutta, *velayat-e-faqih*, joka periaatteessa alistaa vastarintaliikkeen Iranin uskonnollisen auktoriteetin alle, Iranin rahoittaessa sekä varustaessa vastarintaliikettä, jonka luomisessa sillä oli keskeinen rooli.

⁹ Hizbollah edelleen oikeuttaa vastarintatoimintansa viittaamalla Israelin hallussa olevien Sheba'an maatilojen miehitykseen; YK:n turvallisuusneuvosto katsoi Israelin miehityksen päättyneen vuonna 2000 (SC/6878, 2000).

¹⁰ Magnus Ranstrop, ”The Strategy and Tactics of Hizballah's Current “Lebanonization” Process,” *Mediterranean Politics* 3:1, 1998, s. 103-134.

¹¹ Andrew Exum, ”Like U.S., Hezbollah Caught in the Middle of Israel-Iran Conflict”, *World Politics Review*, 28.3.2012.

on nyt suuremmin vastuussa Israelia vastaan kohdistuvan vastarintatoiminnan seurauksista. Tämän seurauksena, 2000-luvun aikana raja-alue on yleisesti ottaen rauhoittunut Hizbollahin omistautuessa Libanonin sisäpolitiikalle ja asemansa varjelemiselle.

Myös kansainvälisellä yhteisöllä on ollut pitkäaikainen mutta rajallinen rooli Libanonin turvallisuustilanteen kohentamisessa. Tämä rooli onkin ollut pääosin kriisinhallintaa: interventioiden tavoitteena on ollut vakauttaa Libanonin tilanne useimmiten maan naapurivaltioiden interventioiden seurauksena, eikä ratkoa Libanonin sisäpoliittisia solmuja. Kansainvälisen yhteisön roolia määriteltessä länsivallat – etenkin Yhdysvallat ja Ranska – ovat olleet keskeisiä toimijoita. Rauhanturvaoperaatioiden lisäksi Ranska ja Yhdysvallat ovat ajaneet aktiivista lännettämiskäytäntöä Libanonissa kannustamalla länsimielisiä libanonilaisryhmittymiä ja vastustamalla Syyrian ylivaltaa Libanonissa. Myös Euroopan unionilla on ollut pieni, mutta huomionarvoinen rooli Libanonin vakauttamisessa.

Erityisesti terrorismin vastaisen sodan myötä Libanonista muodostui uudestaan länsivaltojen ja Syyrian välisen vastakkainasettelun näyttämö. Ongelmakohtaksi nostettiin Syyrian jatkuva sotilaallinen läsnäolo Libanonissa.¹² Syyriaan kohdistuva paine kasvoi helmikuussa 2005, kun autopommi Beirutin keskustassa surmasi entisen pääministerin Rafik Haririn. Murha sähköisti oitis Libanonin politiikan ja johti kahtiajakoon niiden välillä, jotka uskoivat Syyrian olleen attentaatin takana ja niihin, jotka eivät. Syyria kiisti osallisuutensa, mutta mielenosoitusten ja kansainvälisen paineen seurauksena maa ilmoitti

¹² YK:n turvallisuusneuvosto päätöslauselma 1559, syyskuu 2004 (S/RES/1559, 2004).

vetäytyvänsä vapaaehtoisesti Libanonista – näin tapahtui huhtikuussa 2005. Niin kutsutun ”seetrivallankumouksen” kahtiajako jäi kuitenkin elämään maan politiikassa: kyseisinä päivinä järjestettyjen mielenosoitusten vuoksi, Hizbollahin johtama syyrialaismielinen liittouma tunnetaan Maaliskuun 8. päivän liittoumana, kun taas Syyriaa vastustavat tunnetaan Maaliskuun 14. päivän liittoumana. Kilpailevat Maaliskuun liittoumat ovat keskeisiä toimijoita Libanonin politiikassa.

Kummallakin liittoumalla on selkeitä ulkopuolisia tukijoita. Länsivallat ovat kannustaneet länsimielistä Maaliskuun 14. liittoumaa. Samoin tekee Saudi-Arabia, joka tukee rahallisesti Rafik Haririn perustamaa sunnilaista Tulevaisuusliikettä.¹³ Maaliskuun 8. liittouma on taas vahvasti sidoksissa Syyriaan; muutamaa sen pienpuoluetta voi lähestulkoon pitää Syyrian käskyläisinä. Syyrian vetäytyminen Libanonista syvensi entisestään liittolaisuutta Hizbollahiin, sillä kumpikin tarvitsi toistaan entistä enemmän. Syyria tarvitsi Hizbollahia vahvistaakseen heikentynyttä otettaan Libanonin politiikasta, kun taas Hizbollah tarvitsi Syyrian tukea turvatakseen vastarinta-asemansa Maaliskuun 14. liittouman agendan muodostamalta uhalta. Iranin kasvava tuki saattoi osapuolet tiiviimmin yhteen runsaalla rahoituksella ja poliittisella tuella.

Syyrian vetäytymisestä seurasi syvä epävakaus Libanonissa. Vuosina 2005–2008 Libanon kärsi useista autopommeista ja salamurhista, jotka kohdistuivat enimmäkseen Syyria-kriittisiä poliitikkoja ja yhteiskuntavaikuttajia kohtaan.¹⁴ Samanai-

¹³ *International Crisis Group*, ”Lebanon's Politics: The Sunni Community and Hariri's Future Current,” Middle East Report 96, 26.5.2010.

¹⁴ Syyrian uskotaan olevan syyllinen näihin murhiin, mutta todisteita ei ole: Are Knudsen,

kaisesti poliittiset instituutiot lamaan-
vat, sillä kumpikin osapuoli syytti toista
konsensus-hengen rikkomisesta ja kieltäy-
tyi yhteistyöstä. Kriisi syttyi joulukuussa
2006, kun Hizbollah aloitti 17 kuukautta
kestäneen telttamielenosoituksen Beirutin
keskustassa. Poliittinen kamppailu kohdis-
tui Rafik Haririn murhaa tutkivaan YK:n
erikoistuomioistuimeen (STL, Special
Tribunal for Lebanon). Kansainvälinen
yhteisö omaksui suuren roolin tässä
kamppailussa. STL:n, ja sitä edeltävän
esitutinnan, perustaminen oli ainutlaa-
tuista, esitutinnan myös heijastaessa pyr-
kimystä todistaa Syyrian osallisuutta mur-
hassa.¹⁵ Prosessi on kestänyt kauan, eikä
se ole onnistunut todistamaan Syyrian vas-
tuuta Rafik Haririn murhassa, joten Maal-
iskuun 14. ja länsivaltojen tavoittelemaa
poliittinen voitto on jäänyt saavuttamat-
ta.¹⁶ Hizbollah on jatkuvasti kritisoinut ja
kyseenalaistanut lähtökohtaisesti STL:n
legitimiteetin ja sen todisteiden luotetta-
vuuden.

Liittoumien välinen kriisi huipentui viikon
mittaiseen aseelliseen konfliktiin touko-
kuussa 2008. Kovien neuvotteluiden ja
ulkoisen paineen seurauksena sisällissota
vältettiin, mutta Hizbollahin ylivoima oli
selvä.¹⁷ Voimannäyttönsä jälkeen Maalis-
kuun 8. liittoumalle myönnettiin veto-
oikeus hallituksen päätöksiin. Voitostaan
huolimatta Hizbollah ja liittouma ovat
suhtautuneet hyvin varovaisesti uuteen
oikeuteensa varmistuen etulyöntiaseman,

mutta varoen voimakasta vastareaktiota.
Maaliskuun 14. liittouman sallittiin edel-
leen johtaa yhteishallitusta alkuvuoteen
2011 asti, jolloin Hizbollah kaatoi halli-
tuksen. Pitkien ja riitaisten hallitusneuvot-
teluiden tuloksen – Maaliskuun 8. halli-
tuksen – koettiin laajalti olevan Syyrian
sanelema ja vahvistavan Syyrian otetta
Libanonin politiikasta.¹⁸

Syyrian kansannousun vaikutus Liba- noniin

Maaliskuusta 2011 lähtien Syyriassa on
ollut käynnissä verinen kansannousu. Mie-
lenosoitusten leviäminen maanlaajuisiksi
on luonut ennennäkemätöntä painetta
Bašar al-Assadin hallintoa kohtaan sekä
maan sisällä että kansainvälisesti. Syyrian
konfliktin yksityiskohtainen käsittely on
tämän kirjoituksen aiheen ulkopuolella,
mutta kesäkuussa 2012 näyttää siltä, että
Syyrian sisällissota on kehittymässä pitki-
tetyksi konfliktiksi, mikäli onnistunutta
diplomaattista ratkaisua ei saavuteta.¹⁹
Arvioiden mukaan toukokuussa väkival-
taisuudet ovat vaatineet jo noin 10–15 000
kuolonuhria.²⁰ Syyrian tilanne vaikuttaa
Libanonin turvallisuuteen. Väkivaltaisuu-
det heijastuvat väistämättömästi raja-
alueelle pakolaisten, aseiden ja kapinallisten
kautta.

¹⁵ "Acquiescence to Assassinations in Post-Civil War Lebanon?" *Mediterranean Politics*, 15:1, 2010.

¹⁶ Nadim Shehadi ja Elisabeth Wilmshurst, "The Special Tribunal for Lebanon: The UN on Trial?" *Middle East/International Law Briefing Paper 7*, Chatham House, 2007.

¹⁷ Rudy Sassine "A Turning Tide in Lebanon," *Carnegie Endowment, Sada*, 15.12.2011.

¹⁸ Robert Worth ja Nada Bakri, "Deal for Lebanese Factions Leaves Hezbollah Stronger," *New York Times*, 22.5.2008.

¹⁹ Joseph Bahout, "Syria-Hezbollah red lines," *Bitterlemons-international*, 19:9 30.6.2011.

²⁰ Ulkopuolisten toimijoiden aseistaessa yhä enemmän väkivaltaan nojautuvia oppositioryhmiä Syyrian konfliktin kiihtyminen ja laajeneminen näyttää entistä todennäköisemmältä.

²¹ *BBC*, "Syria crisis: Counting the victims," 29.5.2012.

Map 4282 United Nations
January 2010

Department of Field Support
Cartographic Section

Kartta julkaistu Yhdistyneiden kansakuntien luvalla
(<http://www.un.org/Depts/Cartographic/map/profile/lebanon.pdf>, haettu 15.5.2012).

Dissosiaatiopolitiikkaa ja patoamisyri-tyksiä

Libanonin poliittisten toimijoiden keskuudessa on nähtävissä laaja kirjo eri suhtautumisia Syyrian kansanousuun, vannoutuneista Bašar al-Assadin hallinnon kannattajista Syyrian kansanliikkeen intohimoisiin tukijoukkoihin. Ryhmäuntaisuus on näiden eri kantojen keskeisin tekijä; samanaikainen huoli siitä, miten Syyrian kansannousu vaikuttaa uskonryhmien asemaan Libanonissa ja myös kanssauskoista asemaan Syyriassa. Eri suhtautumisista huolimatta Syyrian levottomuudet asettavat Libanonin keskeisimmät poliittiset toimijat tukalaan tilanteeseen.

Tilanteen hankaluutta keväällä 2012 lisää vaihtoehtojen rajallisuus: poliittisesti avoin tuki Assadin hallinnolle tai vastustus sitä kohtaan tuottavat merkittäviä hankaluuksia. Yleisesti ottaen libanonilaiset suhtautuvat empaattisesti syyrialaisen ahdinkoon, mutta harvempi on valmis siirtymään empatiasta kapinallisten avustamiseen.²¹ Maaliskuun 8. hallitus antaa arvokasta poliittista taustatukea Syyrialle Libanonissa, mutta Assadien hallinnolla on myös kauas ulottuva ote Libanoniin tiedustelupalvelunsa ja eri Syyria-mielisten puolisoitaallisten joukkojen avulla. Ne, jotka haluavat auttaa Syyrian kapinallisia, joutuvat varomaan Assadien ja heidän liittolaistensa vastatoimia. Syyrian liittolaisten kyky toimia on kuitenkin rajallinen. Muutamaa pienpuoluetta lukuun ottamatta kukaan ei ehdottomasti tue Damaskosta. Liian läheinen suhde Assadin hallintoon olisi poliittisesti vaarallista. Liian vahvalla tuella on myös haitallisia seurauksia, jos Assadien hallinto lopulta kaatuu ja vallan-

kumous voittaa – tämä toisi radikaaleja muutoksia Syyrian Libanonin-politiikkaan ja huonoja seurauksia vanhan hallinnon liittolaisille.

Libanonilaisia poliittisia toimijoita yhdistää halu padota pois Syyrian kriisin aiheuttama epävakaus. Tämän pyrkimyksen kulmakivenä on Libanonin hallituksen niin kutsuttu ”dissosiaatiopolitiikka”,²² josta on kuultu eri versioita presidentti Michel Suleimanilta,²³ pääministeri Najib Miqatilta²⁴ ja Hizbollahin johtajalta Hassan Nasrallahilta²⁵, jonka mukaan Libanon ei ota kantaa tapahtumiin Syyriassa, vaan pyrkii pysyttelemään erossa niistä. Julkisuudessa politiikan esittely on ollut hallituksen kantaa puolustava: Miqati nuhteli kriitikoita siitä, että “[he] eivät ymmärrä, että kannan ottaminen [Syyriaa vastaan] vahingoittaisi geopoliittisia intressejämme, samaten häviäisimme monella eri tavalla, jos vastustamme muita arabeja.”²⁶ Käytännössä dissosiaatiopolitiikan seurausta on ollut se, että valtiotasolla Libanon ei ole puoltanut Syyria-kriittisiä kantoja.²⁷ Muutamaan otteeseen Libanon on jopa äänestänyt Syyrian tuomitsevia päätöslauselmia vastaan, eikä se ole osallistunut esimerkiksi ”Syyrian ystävien” kokouk-

²² Ensimmäinen maininta dissosiaatiosta oli elokuussa 2011, jolloin Libanon pidättäytyi äänestämästä YK turvallisuusneuvoston Syyriaa kritisoivasta lauselmasta. Viittaus politiikkaan yleisty vasta alkuvuodesta 2012.

²³ *Now Lebanon*, ”Sleiman: Lebanese parties not arming Syrian opposition,” 14.3.2012.

²⁴ *Daily Star*, ”Lebanon cannot afford to meddle in countries' affairs: Mikati,” 10.8.2012.

²⁵ *Daily Star*, ”Hezbollah chief slams Ban, says to hold on to weapons,” 14.1.2012.

²⁶ *Daily Star*, ”Mikati lauds disassociation policy, promises aid to Syrian refugees,” 10.8.2012.

²¹ Edmund Saab, ”War of Others' With the Blood of Syrians” *As-Safir*, 22.3.2012; Stephen Dockery, ”Thousands of Syrian refugees receiving little or no aid,” *Daily Star*, 12.3.2012.

siin.²⁸ Dissosiaatiopolitiikkaa onkin nimenomaan kritisoitu siitä, että sen todellinen motivaatio on Assadien hallinnon puolustaminen.²⁹

Hallituspuolue Hizbollah on ollut vankin dissosiaatiopolitiikan edistäjä, mikä on jossain määrin puolueen sisäisen debatin tulosta.³⁰ Liikkeelle on tuottanut hankaluuksia muodostaa selkeää kantaa Syyrian tilanteesta, vastakkaisten ideologisten ja pragmaattisten syiden takia. Lopputulos on samankaltainen kuin Libanonin hallituksella: Hizbollah ottaa kantaa sanomalla, ettei se ota kantaa kansannousuun. Kuten tammikuussa Nasrallah totesi: ”Me Libanonissa, oman poliittisen tilanteemme johdosta, pyrimme erottautumaan Syyrian tilanteesta [...] vaikka lopulta me eniten kärsimme siitä mitä Syyriassa tapahtuu.”³¹ Hizbollahilla on myös sisäpoliittisia syitä olla kannustamatta Syyrian kapinallisia. Liike suhtautuu hyvin karsaasti Syyrian sunnivetoiseen oppositioon ja on älähtänyt sen kytköksistä Hizbollahin sunnivastustajiin Libanonissa. Hizbollah on julkisesti varoittanut libanonilaisia olemasta aseistamatta kapinallisia korostaen, että sillä olisi turvallisuusvaikutuksia Libanoniin.³² Tässä Hizbollah on saanut merkittävää tukea šiialaisilta ja kristillisiltä liittolaisiltaan.

²⁷ Näin on ollut YK:n turvallisuusneuvostossa, jossa Libanon oli kiertävänä jäsenenä 2010–2011 ja Arabiliitossa.

²⁸ Hussein Dakroub, ”Lebanon won't attend 'Friends of Syria'”, *Daily Star*, 22.2.2012.

²⁹ *Daily Star*, ”Lebanon's U.N. vote on Syria ignites debate”, 5.8.2011.

³⁰ *Now Lebanon*, ”Hezbollah: Dissociation policy, compromise to keep cabinet”, 24.2.2012.

³¹ *Daily Star*, ”Hezbollah chief slams Ban, says to hold on to weapons”, 14.1.2012.

³² *Daily Star*, ”Hezbollah warns Syria chaos could hit Lebanon”, 3.1.2012.

Hizbollahin Syyria-politiikka ei ole kestävä, sillä päätöksen tekemistä vältellen liike tuntuu toivovan koko kansannousun vain katoavan ja Assadin mieluiten säilyvän vallassa. Vaikka aiheesta on spekuloitu,³³ Hizbollahin taistelijoita ei mitään ilmeisimmin ole käytetty syyrialaiskapinallisia vastaan Syyriassa tai Libanonissa. Hizbollahin ja Syyrian väliset kytkökset ovat tiiviitä, mutta eivät välttämättä rikkoutumattomia. Liike on tietoinen Assadin tiiviin kannatuksen seurauksista ja on tähän asti yrittänyt maksimoida liikkumavaraansa. Hizbollah on pyrkinyt nyansoimaan kommenttejaan tilanteesta ja korostanut vastarintaliittouman yhtenäisyyden tärkeyttä sekä tarvetta rauhanomaiseen keskusteluun ja poliittiseen prosessiin.³⁴ Nämä kannat on tosin tulkittu yksioikoisesti Assadin kannattamiseksi.³⁵ Hizbollah on jo kärsinyt kovan hinnan siitä, että se ei ole tuominut Assadin harjoittamaa sortoa – liikkeen huomattava suosio on kärsinyt.³⁶

Perinteisesti Syyria-vastaiset libanonilaiset poliittiset ryhmät ovat suhtautuneet yllättävän varauksellisesti Syyrian kansannousuun. Libanonin sunnit suhtautuvat libanonilaisista ryhmistä positiivisimmin Syyrian kansannousun mahdollisiin seurauksiin. Tälle suhtautumiselle on kaksi pääsyytä: Syyrian sunnivetoiseen kansannousuun kohdistuvan empatian lisäksi on havaittavissa tiettyä vahingoniloa Syyrian ja sen liittolaisten kohtaamasta ahdingosta. Puoluepolitiikassa tämä on kuitenkin näkynyt hyvin laimeasti. Sunnien Tulevaisuusliike ja sen johtama Maaliskuun 14. liittouma on kritisoinut dissosiaatiopoli-

³³ Esimerkiksi, Mitchell Prothero, ”Assad's Lebanese Invasion”, *Foreign Policy*, 23.12.2011.

³⁴ Michael Young, ”Is Hezbollah Losing Control?”, *Now Lebanon*, 6.1.2012.

³⁵ Mona Yacoubian, ”Hezbollah After Assad”, *Foreign Affairs*, 1.12.2011.

³⁶ Anna Barnard, ”Hezbollah's Syria Policy Puts It At Risk”, *New York Times*, 5.4.2012.

tiikkaa,³⁷ mutta ei ole tarjonnut sille uskottavaa korviketta. Linja on kuitenkin koventunut kansannousun edetessä ja siirtynyt yleisestä sympatista kohti selvempää kritiikkiä Syyrian toimia kohtaan. Helmikuussa 2012, Saad Hariri ilmoitti pitävänsä Syyrian kapinallisten voittoa vääjäämättömänä ja sanoi valmistelevänsä yhteistyötä tulevan uuden Syyrian kanssa.³⁸ Samalla Maaliskuun 14. lähestyi Syyrian kansallista neuvostoa (SNC, Syrian National Council), ja kumpikin on tunnustanut toisensa ystävällismielisesti.³⁹ Teon suurin arvo on symbolinen, sillä oppositiossa Maaliskuun 14. ei voi kumota dissosiaatiopolitiikkaa eikä muuntaa poliittista sympatiaansa konkreettiseksi tueksi SNC:lle. Hallituspuolueena tällä kannalla olisi aivan eri luokan seurauksia – tällöin Syyrian reaktio todennäköisesti ilmentyisi väkivaltaisuuksina Libanonissa. Tämän välttämiseksi on epätodennäköistä, että Tulevaisuusliike pyrki järjestäytyneesti aseistamaan ja avustamaan kapinallisia.⁴⁰

Libanonin kristityt ryhmät ovat jakaantuneita suhtautumisessaan Syyriaan pitkälti olemassa olevien liittoutumien mukaan. Kristityt kuitenkin näkevät kansannousun samalla tavalla: Syyrian sunnien nousuna. Heidän tulkintansa eroaa puhuttaessa nousun seurauksissa: Maaliskuun 14. Samir Geagealle Syyrian muuttuminen demokraatiaksi merkitsee uusia tasavertaisempia

³⁷ Esimerkiksi, *Now Lebanon*, ”Hamadeh slams 'policy of dissociation' on Syria”, 25.1.2012; *Now Lebanon*, ”Siniora: Lebanon's policy of dissociation undermined by Syrian violations”, 12.4.2012.

³⁸ Saad Haririn puheen teksti on saatavilla *Daily Starista*, 14.2.2012.

³⁹ Michael Young, ”A gesture Lebanon must not ignore”, *Now Lebanon*, 27.1.2012.

⁴⁰ Liikkeen kannattajat ovat kuitenkin omatoimisesti auttaneet aseistamaan syyrialaiskapinallisia; *UPI*, ”Syrian Rebels getting outside help”, 17.5.2012.

suhteita Libanonin ja Syyrian välillä⁴¹ kun Maaliskuun 8. Michel Aounille se tietää radikaali-islamistien voittoa ja paluuta ”1400 vuotta taaksepäin”.⁴² Libanonin kristityt eivät kuitenkaan varsinaisesti jaa sunnien intoa ja optimismia kansannousun hedelmistä, joskin dissosiaatio on politiikkaa, jonka kristittykin voivat hyväksyä. Esimerkiksi Maaliskuun 14. entinen presidentti Amin Gemayel on kehunut sitä ”positiiviseksi neutraliteetiksi”.⁴³

Vahvimmat Syyria-kriittiset kannat tähän asti on esittänyt Walid Jumblatt, druusien pitkäaikainen johtaja. Hän on kovasanaisesti tuominnut Assadin hallinnon väkivaltaisuudet ja kannustanut Syyrian druuseja olemaan osallistumatta niihin.⁴⁴ Hänen kantansa tekee vielä yllättävämmäksi se, että Jumblatin ansiosta Hizbollah onnistui luomaan Maaliskuun 8. hallituksen viime vuoden alussa, ja ilman Jumblatin vaa’ankieliasemassa olevan puolueen tukea Libanonin hallitus voi kaatua. Näin ei kuitenkaan tapahtune, sillä Maaliskuun 14. liittoumalle on tuntuvasti helpompaa kritisoida Syyriaa oppositiosta ja katsoa sivusta Maaliskuun 8. liittouman ajaessa ongelmallista dissosiaatiopolitiikkaansa. Osapuolet sen sijaan keskittyvät vuoden 2013 parlamenttivaaleihin ja niistä seuraavaan uuteen vallanjakoon.

Koska yksikään poliittinen toimija Libanonissa ei ole pyrkinyt kumoamaan tätä patoamispolitiikkaa, tähänastiset poliittiset vaikutukset Libanoniin ovat olleet rajallisia. Patoamispyrkimykset ovat nauttineet

⁴¹ *Naharnet*, ”Geagea Hails Syrian Opposition Call For Better Ties, Says Lebanon Should Seek U.N. Intervention if Attacked”, 26.1.2012.

⁴² *Now Lebanon*, ”Aoun: Mikati and Sleiman are joined in 'infernal coalition'”, 13.2.2012.

⁴³ Nicholas Nassif, ”Gemayel on Syria: Positive Neutrality”, *Al-Akhbar*, 29.2.2012.

⁴⁴ Nader Fawz, ”Walid Jumblatt: No to Assad, Yes to his Allies”, *Al-Akhbar*, 2.3.2012.

Syyrian hallinnon tukea,⁴⁵ vaikka tämä voi vielä muuttua.⁴⁶ On kuitenkin syytä muistaa, että Libanonin eristäminen Syyrian konfliktista on poliittinen pyrkimys, joka ei vastaa Libanonin poliittista demografiaa – ja jonka johdosta Syyrian tilanne heijastuu eri tavalla eri osissa maata.

Syyrian konfliktin vaikutukset Libanonin raja-alueella

Väistämättömin tapa, jolla Syyrian kansannousu vaikuttaa Libanoniin on maiden kiistelty ja heikosti valvottu raja-alue. Raja luotiin vasta 1920-luvulla Ranskan mandaattiaikana, ja silloinkin rajaseudun yhteisöjen jakautuminen rajojen molemmille puolille oli lähinnä muodollisuus. Selkeän demarkoinnin puutteesta huolimatta rajan ylittävä liikenne on vilkasta, ja merkittävä osa siitä kulkee muualta kuin virallisista ylityspisteistä. Maiden välisen rajan joustavuus on huolestuttanut Libanonia ennenkin, etenkin vuoden 1958 kriisissä, jolloin rajan yli virtasi ihmisiä ja aseita libanonilaisille kapinallisryhmille. Libanonin sisällissodan ja Syyrian miehityksen seurauksena raja-alueen valvonta oli toissijaista, mutta kysymys nousi taas esille miehityksen päätyttyä vuonna 2005. Syyrian kansannousun johdosta historiallinen trendi on kääntynyt pääläelleen – pakolaiset virtaavat Libanoniin ja aseet Syyriaan.⁴⁷

Maiden välinen 330 kilometriä pitkä raja voidaan käsittää kahtena eri lohkona: Pohjois-Libanonina (Akkar) ja Itä-Libanonina (Bekaan laakso). Bekaan laakson eteläistä vyöhykettä valvotaan tiiviisti sekä Syyrian

että Hizbollahin toimesta, ja täällä suurin osa Hizbollahin aseiden salakuljetuksesta tapahtuu.⁴⁸ Asevirran rajoittamiseksi YK:n turvallisuusneuvosto muodosti itsenäisen arviointimission, joka vahvisti rajan olevan heikosti valvottu ja suositteli lukuisia toimia sen parantamiseksi.⁴⁹ EU pohti rajavalvontamission luomista, ja Saksa ehti jopa käynnistää pienimuotoisen pilottihankkeen, mutta ajatus kuopattiin, kun oli selvää, ettei se saisi Syyrian tukea. Vuoden 2008 jälkeen rajavalvonnan tehostamiseksi on tehty hyvin vähän.

Syyrian raja Pohjois-Libanonissa on myös heikosti valvottu, mutta Syyrian hallinnon läsnäolo on paljon heikompi. Juuri täällä Syyrian kansannousu vahvimmin näkyy; vaikutusta vahvistaa raja-alueen sunnienemmistöisyys ja rajan läheisyys Homsin ja Haman kriisikaupunkeihin (Homsista rajalle on noin 30 kilometriä, Hamasta noin 60). Ensimmäiset syyrialaispakolaiset ilmestyivät Libanoniin huhtitoukokuussa 2011, ja heistä suurin osa oli Syyrian rajakylästä. Virta on sittemmin kasvanut; heinäkuussa 2012 YK arvioi Libanonissa olevan noin 30 000 syyrialaispakolaista.⁵⁰ Pakolaisten lisäksi olemassa olevia salakuljetusverkostoja on hyödynnetty tukemaan niin kutsuttua Vapaan Syyrian armeijaa (FSA, Free Syrian Army). FSA:n läsnäolo on kasvanut Li-

⁴⁵ *Daily Star*, ”Wahhab: Assad wants stability in Lebanon,” 2.2.2012.

⁴⁶ Yezid Sayigh, *Dar al-Hayat*, ”Is Direct Syrian Intervention in Lebanon Inevitable?”, 30.5.2012.

⁴⁷ Afif Diab, ”Syrio-Lebanese Border: Clandestine Turf Wars,” *Al-Akhbar*, 25.10.2011.

⁴⁸ Bekaan laakso on Hizbollahin vahvinta tukialuetta; liikkeen kontrollista johtuen, Libanonin itä-raja on ollut suhteellisen rauhallinen: Joseph Halliday, ”Syria's Armed Opposition,” *Middle East Security Report* 3, *Institute for Understanding War*, Washington D.C., maaliskuu 2012.

⁴⁹ LIBAT I ja LIBAT II, 2007 – 2008; toinen demarkaation este on ollut, että Syyria ja Libanon solmivat diplomaattiset suhteet vasta vuonna 2008: *Now Lebanon*, ”Lebanon-Syria Borders: 2009 Report,” 2009.

⁵⁰ *UNHCR*, ”UN Inter-Agency Update on Syria Situation Response in Lebanon - June-July 2012” heinäkuu 2012.

banonin-puolisella raja-alueella,⁵¹ mutta sen näkyvyyttä rajoittaa varovainen suhtautuminen Libanonin viranomaisiin. Libanonissa FSA:n toimintakyky on rajoittunut sissisodankäyntiin ja logistiseen tukeen.

Tähänastinen väkivalta raja-alueella on kohdistunut syyrialaisiin, ja sitä on harjoittanut nimenomaan Syyrian armeija. Syyria on tiukentanut valvontaa maiden välisellä rajalla, joskin armeijan kontrolli on edelleen suhteellista eikä absoluuttista. Syksyn 2011 aikana Syyrian armeija on alkanut miinoittaa rajaa ja jahdata salakuljettajia entistä aktiivisemmin. Useaan otteeseen Syyrian armeija on ylittänyt Libanonin rajan jahdeissa – etenkin al-Qaan kylän läheisyydessä,⁵² ja ampumavälikohtaukset ovat johtaneet kuolonuhreihin. Muualla Libanonissa syyrialaisia aktivisteja on siepattu ja luovutettu Syyrialle, mahdollisesti Libanonin turvallisuuspalveluiden avustamana.⁵³ Konfliktin tahti Syyriassa heijastuu myös suoraan Libanoniin. Homsin valtauksen jälkeen Libanoniin virtasi muutamassa päivässä 1500 pakolaista.⁵⁴ Kasvava väkivalta rajalla on myös enenevässä määrin vaikuttanut libanonilaisiin rajakylissä.

⁵¹ Katso *Al-Akhbar*, ”Wali Khaled: The Free Syrian Army Base in Lebanon,” osat 1-3, 6-8 helmikuu 2012.

⁵² Esimerkiksi: *Daily Star*, ”Syrians kidnap 2 farmers in north, take them over border,” 31.5.2012; *Daily Star*, ”Conflicting reports emerge over Syrian incursions into Lebanon,” 28.3.2012; *Naharnet*, ”Unmarked Lebanese-Syrian Border Paves Way For Incursions into Lebanon,” 16.10.2011.

⁵³ Ana Maria Luca, ”Big Syrian Brother,” *Now Lebanon*, 19.10.2011; Nada Bakri, ”Lebanese Police Accuse Syria of Kidnapping Dissidents,” *New York Times*, 31.10.2011.

⁵⁴ *BBC*, ”Syrians flee to Lebanon amid Homs atrocity claims,” 6.3.2012.

Vuoden 2012 alussa raja-alueen valvonta nousi poliittiseksi aiheeksi Libanonissa. Tammikuussa sisäministeri Marwan Charbel puhui Libanonin armeijan sijoittamisesta raja-alueelle – estämään ylityksiä rajan kummaltakin puolelta.⁵⁵ Edelleenkin Libanonin armeija takaa rajan turvallisuuden yhteistyössä Syyrian armeijan kanssa. Vaikka armeija on tiukentanut valvontaa,⁵⁶ kaiken kaikkiaan Libanonin armeijan läsnäolo rajalla on enimmäkseen symbolista, ja sen tehtävänä on lähinnä vähentää mahdollisten kiistojen vaikutuksia. Libanonilaiset eivät halua olla vastuussa rajan valvomisen seurauksista: joko Syyrian armeijan rajanylitysten pysäyttämisestä tai syyrialaisien pakolaisten kääntämisestä tai salakuljetuksen ehkäisystä, kuten Syyria vaatii.⁵⁷ Etenkin Hizbollah on korostanut, että vain Libanonin armeija saa vahtia rajaa, eivät esimerkiksi Hizbollahin omat taistelijat.⁵⁸ Eri poliittiset toimijat ovat hyvin tietoisia syyrialaispakolaisten vaikutuksesta Libanonin sisäiseen tasapainoon, ja tämä vaikuttaa heidän näkemyksiinsä siitä, mitä Libanonin tulisi tehdä.

Libanonin poliittinen vakaus

Dissosiaatiopolitiikka, jonka kautta Libanonin hallinto pyrkii etäännyttämään itseään Syyrian tilanteesta, on onnistunut ehkäisemään Syyrian kansannousun vaiku-

⁵⁵ Hussein Dakroub, ”Kahagi vows to half flow of gunmen to Syria,” *Daily Star*, 9.3.2012.

⁵⁶ *Daily Star*, ”MP: Lebanese troops search for 'terrorists' on Syria border,” 6.2.2012; *Naharnet*, ”Huge Army Deployment on Northern Border with Syria,” 10.2.2012.

⁵⁷ Libanonin armeija useimmiten kiistää, että Syyrian armeija olisi ylittänyt rajan; *Naharnet*, ”Syrian Ambassador Says Lebanon Must Do More to Control Border,” 5.3.2012.

⁵⁸ *Naharnet*, ”Nasrallah Says State Must be in Charge of Security in All Areas, Calls for 'Constituent Assembly',” 2.6.2012.

tuksia Libanonin poliittiseen elämään. Poliittisen eliitin ja kansalaisten näkemykset eivät kuitenkaan kohtaa. Syyrian väkivaltaisuuksien leviäminen Libanoniin puolelle ja syyrialaispakolaisten kasvava määrä ovat jo vaikuttaneet Libanonissa kytevään uskonryhmien väliseen konfliktiin ja pannut liikkeelle uusia poliittisia ja aseellisia voimia Libanonissa. Muutosten suurimmat vaikutukset kohdistuvat niihin libanonilaisiin uskonryhmiin, jotka ovat läheisimmin sidottuja Syyrian kamppailuun: sunniin ja alaviitteihin.

Tämä kehitys on selvästi nähtävissä Tripolissa, joka on pohjoisen Libanonin keskus ja maan toiseksi suurin kaupunki. Kaupungissa on suuri sunnienemmistö, mutta Tripoli on myös Libanonin pienen alaviittiyhteisön keskus.⁵⁹ Nämä kaksi yhteisöä ovat kahakoineet verisesti vuosien kuluessa vierekkäisissä Jabal Muhsinin ja Bab al-Tabbanan naapurustoissa.⁶⁰ Konflikti juontaa juurensa sisällissodan ajoilta, mutta Syyrian kansannousu on antanut sille uuden ulottuvuuden. Libanonin alaviittiväestö on selvästi kannattanut Assadin hallintoa, ja kuten kanssauskovaisensa Syyriassa, he ovat huolissaan sunnivetoisen kansanliikkeen voiton seurauksista. Osoittamalla vahvasti solidaarisuutta Syyrian kansannousulle,⁶¹ Tripolin sunnit – jotka hyvin pitkälti kannattavat Tulevaisuusliikettä – eivät ole lieventäneet alaviittien pelkoja. Lähestulkoon joka perjantai rukousten jälkeen Tripolissa järjestetään Assadia vastustava mielenosoitus, jonka

tasapainottamiseksi alaviitit ovat järjestäneet rinnakkaisia Assadia tukevia mielenosoituksia.

Libanonin alaviittien ohella kriisi on aktivoitunut myös muita Syyria-mielisiä puolueita, kuten Ba'athistit ja Syyrian sosiaalisen kansanpuolueen joukot – jotka toimivat Syyrian käskyläisinä. Kumpikin liike on kannatukseltaan pieni, mutta ne saavat tukea Libanonin suuresta syyrialaisesta vierastyöläisjoukosta. Näillä on enemmän syytä kannattaa Assadin hallintoa, sillä vierastyöläisten elinolosuhteet Libanonissa ovat yleisesti ottaen heikot, eivätkä työläiset saa osakseen pakolaisaaltojen kohtaamaa sympatiaa.⁶²

Syyrian kansannousulla on merkittäviä vaikutuksia myös Libanonin salafistiryhmiin. Libanonilaiset poliittiset salafistit ovat pääosin integroituneet maan poliittiseen järjestelmään, ja salafistien poliittinen toiminta on aktivoitunut vuoden 2011 alusta. Taustalla ovat salafistivähemmistön vastustus nykyistä hallitusta kohtaan sekä tunne siitä, että Maaliskuun 14. liittoa on kääntänyt selkensä heille.⁶³ Salafistit ovat avoimesti tuominneet Assadin hallinnon ja johtaneet tätä vastustavia mielenosoituksia,⁶⁴ mikä näkyy heidän kannatuksensa nousuna.

Libanonissa alaviitit ja sunnit ovat ottaneet verisesti yhteen Syyriaan liittyvissä mielenosoituksissa Tripolissa useamman kerran kuluneen vuoden aikana, viimei-

⁵⁹ Libanonissa on noin 70 000–120 000 alaviittia, joista enemmistö asuu Tripolissa; Mohammed Nazzal, "Lebanon's Alawi: A Minority Struggles in a 'Nation of Sects'," *Al-Akhbar*, 8.11.2011.

⁶⁰ *International Crisis Group*, "New Crisis, Old Demons: The Forgotten Lessons of Bab-Tebbaneh/Jabal Mohsen," *Middle East Briefing* 29, 14.10.2010.

⁶¹ *Daily Star*, "Lebanon's Salafists renew their support for the uprising in Syria," 2.4.2012.

⁶² Ahmed Mohsen, "Syrian Workers Eyed with Suspicion After Uprising," *Al-Akhbar*, 5.12.2011.

⁶³ Radan Mortada, "Al-Assir: A New Guardian of 'Sunni Interests' in Lebanon," *Al-Akhbar*, 2.3.2012.

⁶⁴ Stephen Dockery, Wassim Mroueh, "Rival Syria Protests go off peacefully in Beirut," *Daily Star*, 5.3.2012; Serene Assir, "The Syrian Uprising in the Eyes of Lebanese Islamists," *Al-Akhbar*, 29.2.2012.

seksi kesäkuussa 2012. Väkivaltaisuuksien tahti on kiihtynyt keväällä 2012, mutta konfliktia on hillinnyt Libanonin armeijan hetkellinen väliintulo ja sen asettama tulitauko naapurustojen välillä.⁶⁵ Armeijan väliintulosta huolimatta väkivaltaisuuksien lisääntyminen Tripolissa muodostaa merkittävän rasitteen Libanonin poliittiselle tasapainolle.

Vaikka Tripoli on Maaliskuun 14. liittouman vahvimpia kannatusalueita, Tulevaisuusliikkeen johto on menettänyt vaikutusvaltaansa salafisteille ja muille radikaalimmille sunnitoimijoille.⁶⁶ Sunnien poliittisen johdon sirpaloituminen askaruttaa myös Libanonin muita uskonryhmiä, jotka näkevät aseistettujen salafistien muodostavan uhan Libanonin hauraalle uskonryhmien väliselle rauhalle. Poliittisen tunnelman kiristyessä eri poliittiset johtajat ovat korostaneet kansallisen dialogin tärkeyttä.⁶⁷

Toistaiseksi aseelliset selkkaukset ovat enimmäkseen rajoittuneet Tripoliin; kaupungin konfliktin historiallisesta erikoisluonteesta johtuen se on mahdollista eristää muusta Libanonista. Kuitenkin jos – kuten toukokuussa 2012⁶⁸ – taistelut leviävät Beirutiin, vaarana on, että on mahdotonta jatkaa Libanonin sisäisen valtakamppailun ja Syyrian konfliktin eristämistä toisistaan.

⁶⁵ *Naharnet*, ”Army Completes Deployment in Bab al-Tabbaneh, Jabal Mohsen as ISF Vows Zero Tolerance,” 3.6.2012.

⁶⁶ Emile Hokayem, ”Lebanon’s Little Syria,” *Foreign Policy*, 15.5.2012.

⁶⁷ *NOW Lebanon*, ”Sleiman calls on national dialogue committee to convene June 11,” 28.5.2012.

⁶⁸ Neil MacFarquhar, ”Conflict Rooted in Syria Spreads to Lebanon’s Capital,” *New York Times*, 21.5.2012.

Tässä korostetun herkässä ilmapiirissä pienten aseellisten ryhmien muodostama uhka korostuu. Merkittävin toimija tässä suhteessa ovat salafi-jihadistit. Maassa toimivista salafi-jihadisteista enemmistö on radikalisoituneita palestiinalaisia.⁶⁹ Heidän edustamansa sotilaallinen uhka ilmenee kuitenkin enemmän häiriötekijänä kuin järjestyneenä terrorismina. Tästä huolimatta eri ryhmät kykenevät ajoittain merkittäviinkin iskuihin: 2007 Nahr el-Bared pakolaisleirin väkivaltaisuuudet johtivat iskuihin muun muassa Beirutissa ja Etelä-Libanonissa, mikä kuvaa laajemman salafi-jihadistiverkoston kykyä operoida lähes maanlaajuisesti. On myös esitetty, että syyrialaisien pakolaisten mukana Libanoniin olisi siirtynyt salafi-jihadisteja, jotka pyrkisivät käyttämään Libanonin rajaseutua tukikohtana Assadin hallintoa vastaan.⁷⁰ Tämä tarkoittaa, että Libanonin lähialueilla toimivat jihadistiryhmät voivat verkostoitua tähän asti maan suhteellisen eristettyjen paikallisten salafi-jihadistien kanssa.⁷¹ Erityisen huolestuttavaa on tämän heijastuminen Etelä-Libanoniin, jossa salafi-jihadistit ovat toimineet aktiivisesti tehden ajoittaisia iskuja UNIFIL-joukkoja ja Israelia kohtaan.⁷²

Yleisestikin Libanonin kiristyneessä ilmapiirissä yksittäisetkin väkivallanteot saattavat johtaa arvaamattomiin reaktioihin, eikä viranomaisten tai poliittisten puoluei-

⁶⁹ Libanonissa on noin 270 000 palestiinalaispakolaista; UNRWA, Palestinian Refugees in Lebanon, kesäkuu 2011.

⁷⁰ Radwan Mortada, ”Searching for Al-Qaeda in Lebanon (II): An Emir for Greater Syria,” *Al-Akhbar*, 5.3.2012.

⁷¹ Bilal Y. Saab. ”Lebanon at Risk from Salafi-Jihadi Terror Cells,” *CTC Sentinel*, 3.2.2010; Ibrahim Bayram. ”Salafist Cell in Lebanese Army Should Ring Alarm Bells,” *Al-Monitor*, 15.3.2012.

⁷² Eli Ashkenazi, Jack Khoury ja Amos Harel, ”Al-Qaida linked group claims responsibility for Katyusha fire against Israel,” 29.11.2011.

den kyky kontrolloida kriisitilanteita ole täydellinen.⁷³

Etelä-Libanonin konflikti

Etelä-Libanonin konflikti on muodostanut pitkäaikaisen uhan Libanonin turvallisuudelle. Siitä lähtien, kun konflikti alkoi vuonna 1978, se on kehittynyt kevyesti aseistettujen palestiinalaisryhmien sisäsisodasta ensin Israelin laajamittaiseksi miehitykseksi, ja sittemmin raskaammin varustetun Hizbollahin ja Israelin hyvinkin intensiiviseksi, tuhoisiksi mutta hetkittäisiksi sodiksi. Tämänkaltaisen sota käytiin kesällä 2006, jolloin Hizbollahin toteuttama israelilaissotilaiden sieppaaminen Israelin alueella johti Israelin laajamittaiseen ilma- ja maahyökkäykseen Libanoniin.

Noin kuukauden mittainen sota päättyi kummallekin osapuolelle epätydyttävästi. Etenkin Israelille ongelma oli merkittävä, sillä se ei onnistunut saavuttamaan julistamia tavoitteita.⁷⁴ Sota koettiin tappioksi Israelissa, ja sen seurauksena syntyi vakava poliittinen kriisi.⁷⁵ Hizbollah puolestaan julisti ”jumalallista voittoa” onnistuttuaan selviämään Israelin sotilaallisesta ylivoimasta huolimatta.⁷⁶ Hizbollahin voitolla oli kuitenkin hintansa – sodan aiheuttamat tuhot kohdistuivat enimmäkseen maan šiialaisyhteisöön, ja vain merkittävän ulkoisen avun seurauksena Hizbollah pystyi tarjoamaan jälleenrakennusapua

⁷³ Tämä ilmeni esimerkiksi Shadi Mawlawin pidätystä seuranneessa mielenosoituksissa ja kahakoissa; Hussein Dakroub, ”Tensions ebb in North after Mawlawi freed,” *Daily Star*, 23.5.2012.

⁷⁴ Israel ei onnistunut vapauttamaan siepattuja sotilaitaan, eikä kyennyt tuhoamaan Hizbollahin sotilaallista kapasiteettia.

⁷⁵ Katso *Winograd Commission Final Report*, 2008.

⁷⁶ *MSNBC*, ”Hizbollah chief Nasrallah refuses to disarm”, 22.9.2006.

kannattajilleen. Hizbollahin suosio kärsi sotilaallisesta seikkailunhalusta, ja Nasrallahin oli jälkeinpäin tunnustettava, ettei Hizbollah olisi toteuttanut sieppausta, jos olisi tiennyt seuraukset.⁷⁷

Rauhanturvaoperaatio UNIFIL

Toinen vuoden 2006 sodan kauaskantoisen seurauksen oli pitkäaikaisen YK-rauhanturvaoperaatio UNIFIL:n roolin muutos. Vuodesta 1978 lähtien UNIFIL on ollut keskeisin mekanismi, jolla kansainvälinen yhteisö on pyrkinyt vaikuttamaan Libanonin turvallisuustilanteeseen. UNIFIL on aina ollut erittäin vaikean tehtävän edessä.⁷⁸ Se kykenee kyllä aika ajoin rauhoittamaan raja-alueita mandaattinsa mukaisesti, mutta ei voi mitään sille laajemmalle konfliktille, joka sen ympärillä koko ajan kytee. Aina kun Etelä-Libanonin konflikti on leimahtanut avoimeksi sodaksi, UNIFIL on ollut voimaton. Näin oli etenkin operaation alkuvuosina 1978–1990, jolloin Libanonin sisällissota teki mahdottomaksi Libanonin valtionotteen vahvistamisen – toisen merkittävän operatiivisen haasteen toi vuosien 1982–2000 Israelin miehityskausi. Toimivan rauhanprosessin puuttuessa UNIFIL:stä on tullut operaatio, jonka tosiasiallisena tehtävänä on kulloinkin vallitsevan tilanteen pitäminen ennallaan.

Vuonna 2006 Israelin ja Hizbollahin välillä käydyn sodan seurauksena YK:n turvallisuusneuvosto muutti rauhanturvaoperaatio UNIFIL:n mandaattia.⁷⁹ UNIFIL:n uusi mandaatti heijasti vahvasti länsimaiden

⁷⁷ Robert. F. Worth, ”Hezbollah Answers Israel With Speeches,” *New York Times*, 4.1.2009.

⁷⁸ Mikko Patokallio, ”Unifil-operaatio ei tuo rauhaa Libanoniin,” *Helsingin Sanomat*, 24.10.2011.

⁷⁹ YK:n turvallisuusneuvoston päätöslauselma 1701, elokuu 2006 (S/RES/1701, 2006).

poliittista tahtoa ja etenkin pyrkimystä eristää ja heikentää Hizbollahia. Muutosten keskeinen idea oli operaation koetun heikkouden korjaaminen. Sallittu joukkomäärä nostettiin 4 000 sotilaasta 15 000 sotilaaseen, ja sotilaiden oikeutta käyttää aseita laajennettiin (operaatioon myös liitettiin merikomponentti).⁸⁰ Kansainvälisen painostuksen vuoksi Libanonin asevoimat myös palasi Etelä-Libanoniin – ensimmäistä kertaa sitten sisällissodan. Yhteistyössä asevoimien kanssa uuden ”voimakkaan” UNIFIL:n perimmäisiä tehtäviä on Hizbollahin ja muiden laittomien aseellisten ryhmien aseistariisunnan edesauttaminen yhteistyössä asevoimien kanssa, Tائفin edellytysten mukaisesti.⁸¹

Toiveista huolimatta uusi mandaatti ei ole tuonut pysyvää vakautta Etelä-Libanoniin. Aseistariisunnan käytännön ongelmat muodostuivat nopeasti ylitsempääsemättömäksi esteeksi. Libanonin hallitus on toistuvasti kieltäytynyt toteuttamasta päätöslauselman edellyttämää Hizbollahin aseistariisuntaa,⁸² koska se pelkää avointa konfliktia Hizbollahin kanssa ja siitä seuraavaa sisällissotaa. Libanonin asevoimat on osoittautunut hyvin varovaiseksi palatessaan etelään ja toiminut ”yhteistyössä vastarinnan” kanssa Etelä-Libanonin turvaamiseksi.⁸³ UNIFIL on korostanut, että operaatio toteuttaa aseistariisuntaa vain yhteistyössä asevoimien kanssa eikä tee itsenäisesti tarkistuksia kiellettyjen aseiden löytämiseksi.⁸⁴ Koska asevoimat eivät

puutu Hizbollahin toimiin, ja UNIFIL toimii vain yhteistyössä asevoimien kanssa, aseatköjä ei juuri etsitä eikä löydetä.⁸⁵ Hizbollahilla on edelleen huomattava sotilaallinen läsnäolo etelässä joskin UNIFIL:n seurauksena, se ei ole yhtä näkyvää kuin ennen.

UNIFIL:iä on kuvailtu ”ansalangaksi”⁸⁶: sotatoimet raja-alueella koskisivat heti UNIFIL:iä ja voisivat sitä kautta johtaa kansainvälisiin vastatoimiin. Tässä mielessä UNIFIL on kansainvälisen yhteisön ja varsinkin länsivaltojen Libanon-politiikan symboli. Ansalangaksi UNIFIL on kuitenkin kovin suuri ja kallis: operaatioissa palvelee noin 12 000 sotilasta, 38 eri maasta ja sen vuosittainen budjetti 540 000 000 dollarin paikkeilla.⁸⁷ Operaation läsnäolon pelotteen uskottavuutta heikentää myös se, että jotkin UNIFIL:iin joukkoja luovuttaneet maat ovat uhanneet vetäytymisellä, jos niiden sotilaat joutuvat iskun kohteeksi.⁸⁸

---

heihin on kohdistunut väkivaltaa ja mielenosoituksia. Nimetön haastattelu, UNIFIL:n työntekijä, Tyyros, tammikuu 2012. Nimeä ei paljasteta haastateltavan pyynnöstä.

⁸⁵ YK, ”Eighteenth report of the Secretary-General on the implementation of Security Council resolution 1701 (2006),” (S/2012/124). Tilannetta on kuvailtu myös ”don't ask, don't tell”; haastattelu, entinen UNIFIL:n työntekijä, Beirut, heinäkuu 2011. Nimeä ei paljasteta haastateltavan pyynnöstä.

⁸⁶ Patokallio, ”Unifil-operaatio ei tuo rauhaa Libanoniin”.

⁸⁷ ”UNIFIL Facts and Figures,” 29.2.2012, <http://www.un.org/en/peacekeeping/missions/unifil/facts.shtml>

⁸⁸ Haastattelu, entinen UNIFIL:n työntekijä, Beirut, heinäkuu 2011. Nimeä ei paljasteta haastateltavan pyynnöstä; Ranskan UNIFIL-osallistumisen pienentäminen on johtanut samanlaiseen spekulatioon: Hussein Dakroub, ”France set on keeping troops in UNIFIL,” *Daily Star*, 21.12.2011.

---

⁸⁰ Operaatiolla ei ole valtuuksia rauhaanpakottamiseen vaan laajennettuun rauhanturvaamistoimintaan.

⁸¹ YK:n turvallisuusneuvoston päätöslauselma 1559, syyskuu 2004 (S/RES/1559, 2004).

⁸² *International Crisis Group*, ”Drums of War; Israel and the 'Axis of Resistance’”, 2.8.2010, s. 20.

⁸³ Norton, *Hezbollah: A Short History*.

⁸⁴ Tiettyt operaation osallistujamaat toimivat itsenäisemmin aseatköjen etsimiseksi, mutta

Vaikka Hizbollah on vähentänyt näkyvyyttään etelässä, sen sotilaallinen iskukyky on yhä merkittävä turvallisuusuhka Israelille ja Hizbollahin aseistautuminen jatkuu.⁸⁹ Paineet konfliktin jatkamiseen ovatkin kasvaneet Israelin ja Hizbollahin retoriikan kiristyessä. Syksyllä 2010 ampumavälikohtaus miltein johti eskalaatioon, ja tuolloin epäiltiin laajalti, että kesällä 2011 nähtäisiin uusi konflikti osapuolten välillä.⁹⁰ Tämän kehittymisen katkaisi arabikevään yllättävä ilmestyminen. Konfliktin todennäköisyys Etelä-Libanonissa on tilapäisesti laskenut Syyrian sisäisten väkivaltaisuuksien alettua, sillä kumpikin osapuoli keskittyy lähinnä tilanteen tarkkailemiseen.

Israelin ja Hizbollahin välinen konflikti

Arabikevät on vaikuttanut niin Israelin kuin Hizbollahin käsitykseen omasta strategisesta toimintaympäristöstään. Molemmat ovat epävarmoja tämänhetkisen aluepoliittisen ympäristönsä kehityksen suunnasta ja haluttomia uuden konfliktin syttymiseen. Tätä taipumusta vahvistaa muiden konfliktiin vaikuttavien ulkoisten toimijoiden haluttomuus konfliktin eskaloitumiseen.

Israelille arabikevään aiheuttama muutos maan toimintaympäristössä on ollut merkittävä. Maa näkee toimintaympäristönsä muuttuneen epävakaimmaksi sitten Camp Davidin sopimuksen (1979), sillä tämän kaksi keskeistä oletusta – vakaa ja rauhanomainen Egypti ja vakaa mutta vihamielinen Syyria – eivät enää päde. Mubarakin

⁸⁹ Bilal Y. Saab ja Nicholas Blanford, ”The Next War: How Another Conflict Between Hizballah and Israel Could Look and How Both Sides Are Preparing For It.” Analysis Paper 24, *Brookings Institute Saban Center*, elokuu 2011.

⁹⁰ Esimerkkinä: Bilal Y. Saab ja Nicholas Blanford, ”Seeing Red Along the Blue Line,” *Foreign Policy*, 29.7.2011.

hallinnon kaatuminen Egyptissä oli merkittävä shokki, koska Israel oli tottunut vakaaseen naapuriin. Vallankumouksen jälkeen Egyptin kehitys on ollut Israelille epäsuotuisaa – tästä esimerkkejä ovat epävakaus Siinain niemimaalla, Egyptin sotilaallisen hallinnon etäännyminen Israelista sekä ennen kaikkea islamistipuolueiden huima menestys parlamenttivaaleissa. Jotkut israelilaiset ennakoivat arabikevään johtavan laajaan islamistiseen vallankumousliikehdintään.⁹¹

Israelin epävarmuutta omasta ympäristöstään lisäävät tämän lisäksi palestiinalaisten korostuneet yhtenäisyyspyrkimykset, Turkin etäännyminen sekä Iranin mahdollisen ydinaseohjelman kehittyminen, jota Israel pitää merkittävänä uhkana olemassaololleen. Syyrian sisäisen konfliktin kehitys lisää Israelin epävarmuutta toimintaympäristöstään. Israel pelkää Syyriassa muslimiveljeskunnan nousua sekä Syyrian väkivaltaisuuksien leviämistä Jordaniaan ja Libanoniin.⁹² Israel pelkää myös, että ahtaalle ajettuna Assadin hallinto saattaisi antaa Hizbollahille kehittyntä aseteknologiaa, kuten ilmatorjuntaohjuksia tai joukkotuhoaseita.⁹³ Israel on ilmoittanut pitävänsä kemiallisten tai biologisten aseiden luovutusta Hizbollahille syynä sotilaalliseen operaatioon liikettä vastaan.⁹⁴ Strategisen toimintaympäristön epävar-

⁹¹ Barak Ravid, ”Nethanyahu: Arab Spring pushing Mideast backward not forward,” *Ha’aretz*, 24.11.2011.

⁹² Ehud Eiran, ”Watching From the Sidelines: Israel and the Syrian Uprising,” *USIP Peace Brief III*, 7.11.2011.

⁹³ Syyrialla spekuloidaan olevan sinappi- ja hermokaasuaseita tykistöammuksissa ja rakettilaukaistavana: Charles P. Blair, ”Fearful of a nuclear Iran? The Real WMD Nightmare is Syria,” *Bulletin of the Atomic Scientists*, 1.3.2012; Gili Cohen, ”Syria training Hezbollah to use anti-aircraft guns,” *Ha’aretz*, 18.3.2012.

⁹⁴ *MSNBC*, ”Israel fears Hezbollah could get arms from Syria”, 7.2.2012.

muus vie Israelin huomiota pois Etelä-Libanonista. Koska on selvää, että sota Hizbollahia vastaan vaatisi laajan sotilaallisen operaation,⁹⁵ joka toisi mukanaan arvaamattomia seurauksia, on Israelin haalkuus uuteen konfliktiin rajallinen. Mikäli Israel iskisi sotilaallisesti Hizbollahia vastaan, se tapahtuisi todennäköisesti joko: Iranin ydinlaitoksiin kohdistuvan sotilaallisen iskun yhteydessä,⁹⁶ tai mikäli se epäilisi Syyrian luovuttaneen Hizbollahille aseteknologiaa, joka kaventaisi Israelin ja Hizbollahin välistä sotilaallisen kapasiteetin epätasapainoa huomattavasti.⁹⁷

Arabikevään alueellinen vallankumouksellinen liikehdintä ei edusta Hizbollahille suurta muutosta strategisessa toimintaympäristössä, mutta Syyrian tilanne muodostaa suurimman haasteen liikkeelle sitten vuoden 2006 sodan. Assadin hallinto on Hizbollahille merkittävä tukija, joka tarjoaa vastarintaliikkeelle aseita, koulutusta sekä rahallista tukea, ja Syyria on merkittävä kauttakulkureitti Iranin rahalliselle ja sotilaalliselle tuelle.⁹⁸ Syyria tarjoaa myös strategista syvyyttä. Ennen arabikevättä Hizbollah säilytti pitkän kantaman rakettivarastoaan Syyriassa, ja Syyria on luovuttanut omia rakettejaan Hizbollahin haltuun vuoden 2006 sodan jälkeen.⁹⁹ Assadien hallinnon kaatuminen tietäisi huomattavia

⁹⁵ Merkittävä maahyökkäys Libanoniin olisi tarpeellinen Hizbollahin laukaisukapasiteetin tuhoamiseksi; Saab & Blanford, ”The Next War”

⁹⁶ Daniel Kurtzer, ”A Third Lebanon War,” Contingency Planning Memorandum 8, *Council For Foreign Relations*, heinäkuu 2010; Bruce Riedel, ”Israel’s Dilemma: If it Attacks Iran, Will it Also Have to Hit Hizbullah?,” *The Daily Beast*, 9.2.2012

⁹⁷ Yoav Limor, ”Iran, Hezbollah are ‘up to their necks’ in Syria, says Israeli general,” *Israel Hayom*, 6.4.2012.

⁹⁸ Mona Yacoubian, ”Regional Dynamics of the Syrian Uprising: The Impact on Lebanon and Hezbollah,” *USIP Peace Brief 107*, 13.10.2011.

⁹⁹ Saab & Blanford, ”The Next War,”

poliittisia ja sotilaallisia ongelmia: Libanonin sisällä se hankaloittaisi Hizbollahin asemaa, ja laajemmalti se tarkoittaisi Israelin-vastaisen rintaman murenemistä entisestään. Palestiinalaisvastarintaliike Hamas irtaantui rintamasta aiemmin tänä vuonna, ja Assadien hallinnon kaatuminen heikentäisi Hizbollahin sotilaallista pelotetta Israelia vastaan oleellisesti.¹⁰⁰

Syyrian tilanne ajaa Hizbollahin tienhaaraan. Tähän asti Hizbollah ei ole kyennyt tai halunnut päättää, miten kauas liike on valmis menemään Syyrian tähden.¹⁰¹ Yhtäältä Hizbollahin oma puolueideologia ja historia nojaavat hyvin vahvasti sorrettujen vapauttamiseen ja hirmuvaltojen sorron vastustamiseen, ja liike onkin ottanut selvästi kannan muiden arabimaiden kansannousujen puolesta. Syyrian tapauksessa tämän kannan hylkääminen olisi kaksinaismoralistista.¹⁰² Toisaalta aseistettu vastarinta on keskeisesti sidoksissa Hizbollahin ideologiaan ja identiteettiin. Vastarintaliikkeenä Hizbollah on riippuvainen Syyrian rahallisesta ja logistisesta tuesta ja näkee, että nykyisessä muodossaan vastarinta olisi mahdotonta ilman Syyrian tukea.¹⁰³ Liike on korostanut vastarinnan tärkeyttä ja siten painottanut Assadin hallinnon vallasssäilymisen tärkeyttä, mutta samalla jatkuvasti yrittänyt tasapainoilla näiden kahden välillä.

¹⁰⁰ Randa Slim, ”Hezbollah’s most serious challenge”, *Foreign Policy, Middle East Channel*, 3.5.2011.

¹⁰¹ Mikko Patokallio ja Juha Saarinen, ”Arabikevät ajoi Hizbollahin tienhaaraan,” *Helsingin Sanomat*, 23.2.2012.

¹⁰² Faisal al-Yafai, ”Hezbollah is forced to choose sides against its own interests,” *The National*, 20.3.2012.

¹⁰³ Esimerkiksi, Hizbollahin sähköinen tiedusteluinfrastruktuuri kulkee Syyrian kautta; Saab & Blanford, ”The Next War.”

Täydellinen irtaantuminen Syyrian kriisistä ei ole Hizbollahille mahdollista, mutta liike voi porrastaa politiikkaansa. Hallituksessa Hizbollah kannattaa dissosiaatiopolitiikkaa, hiljaista avustusta raja-alueen kontrolloinnissa sekä Syyrian vapaan armeijan toiminnan rajoittamista Bekaan laaksossa. Tilanne on kuitenkin erilainen Etelä-Libanonissa, jossa jatkuvasta kansainvälisestä läsnäolosta ja Syyrian vähäisestä vaikutusvallasta johtuen Syyrian tilanteen suoranaiset vaikutukset ovat rajattuja.¹⁰⁴ Uuden konfliktin aloittaminen tässä tilanteessa olisi äärimmäisen vaikeaa Hizbollahille. Uuteen sotaan lähteminen ilman Syyrian tukea olisi merkittävä riski, joka heijastuisi Hizbollahin suosioon ja sisäpoliittiseen vaikutusvaltaan entisestään. Liikettä kohtaan kuitenkin heijastuisi merkittävä paine reagoida väkivaltaisesti, mikäli Israel esimerkiksi iskisi Irania vastaan tai toteuttaisi ilmaiskun Hizbollahin asosalakuljetusta vastaan Bekaassa.¹⁰⁵

Mahdollisena riskitekijänä ovat kuitenkin alueella toimivat radikaalit pienryhmät.¹⁰⁶ Etenkin salafisti-jihadisteilla voi olla intressiä epävakauttaa aluetta. Yksittäiset raketti-iskut Israelia vastaan saattavat pahimmillaan aiheuttaa väkivaltaisen vastareaktion Israelilta, joten kiristyneessä ilmapiiirissä näiden toimijoiden muodostama uhka korostuu. Hizbollah onkin pyrkinyt rajoittamaan muita toimijoita etelässä, ja myös Israel on omalta osaltaan vähätel-

lyt harmittomien iskujen tärkeyttä.¹⁰⁷ On myös mahdollista, että esimerkiksi Syyria pyrki hyödyntämään kytköksiään näihin ryhmiin, jos Assadin hallinto tai yksittäiset toimijat sen sisällä kokevat, että raja-alueen epävakauttaminen voisi olla niiden etujen mukaista. Toistaiseksi Assadin hallinto ei ole pyrkinyt eskaloimaan konflikteja Etelä-Libanonissa – oletettavasti siksi, että hallinto keskittyy Syyrian sisäisiin huoliin, eikä halua uudesta konfliktista Libanonissa strategista taakkaa itselleen.

Mahdollisuus Hizbollahin ja Israelin välisen väkivaltaisen konfliktin uudelleensyntyymiseen on edelleen merkittävä. Syyrian tapahtumien valossa sekä Israel että Hizbollah haluavat kuitenkin rauhoittaa tilannetta, kunnes Syyrian tilanne selkiintyy. Etelä-Libanonin tilanne näyttääkin olevan rauhoittumassa Syyrian konfliktin kehityksestä johtuen, mutta tällä kehityssuunnalla on rajansa. Etelä-Libanonin konflikti voi leimahtaa uudelleen, mikäli tilanne Syyriassa eskaloituu merkittävästi tai Iranin ydinlaitoksiin isketään sotilaallisesti.

Libanonin turvallisuustilanteen kehityssuunnat

Libanon nauttii, ainakin toistaiseksi, rauhallisesta suvannosta, mutta on epäselvää miten kauan se kestää. Maa on suhteellisen vakaa, mutta haavoittuvainen Syyrian tilanteen kehitykselle. Rajanaapurin väkivaltaisuudet ovat jo heijastuneet Libanonissa yhteenottoina Pohjois-Libanonissa, sekä Syyrian armeijan rajanylityksinä ja väkivallantekoina. Rajan ylittävä heijastevaikutus rasittaa Libanonin sisäistä poliittista konsensusta. Oppositio puolueet ovat kritisoineet hallituksen disassosiaatiopolitiikkaa, ja erityisesti salafistien poliittinen

¹⁰⁴ Nimetön haastattelu, entinen UNIFIL:n työntekijä, Beirut, tammikuu 2012. Nimeä ei paljasteta haastateltavan pyynnöstä.

¹⁰⁵ Kip Whittington, ”Will Hezbollah Attack Israel? Only if...” *Small Wars Journal*, 15.3.2012.

¹⁰⁶ Osa ryhmistä on materiaalisesti, osa ideologisesti motivoituneita; nimetön haastattelu, entinen UNIFIL:n työntekijä, Beirut, tammikuu 2012. Nimeä ei paljasteta haastateltavan pyynnöstä.

¹⁰⁷ Nimetön haastattelu, UNIFIL:n työntekijä, Tyyros, tammikuu 2012. Nimeä ei paljasteta haastateltavan pyynnöstä.

aktivoituminen luo ylimääräisiä poliittisia jännitteitä. Syyrian tilanne vaikuttaa pitkälti siihen, miten Libanonin turvallisuustilanne kehittyy, eivätkä Syyrian sisäiset kehityssuunnat ole lupaavia.

Kansainvälisen yhteisön ja länsivaltojen kyky vaikuttaa Syyrian konfliktin heijastevaikutuksiin Libanonissa on vähäinen. Kysyntää ja tarjontaa vahvemmalle rajavalvonnalle selvästi on, mutta Libanonin dissosiaatiopolitiikasta ja Syyrian hallinnon yhteistyöhaluttomuudesta johtuen on hyvin epätodennäköistä, että kansainvälinen rajavalvontaoperaatio olisi toteutettavissa. Jopa humanitaarisen operaation suorittaminen syyrialaispakolaisten auttamiseksi Pohjois-Libanonissa on osoittautunut hankalaksi.¹⁰⁸

Koska UNIFIL:n toimialue on rajattu etelään, Syyrian kansannousulla ei ole suoria UNIFIL-joukkojen turvallisuuteen vaikuttavia seurauksia. Samaten operaatiota ei voi hyödyntää muun Libanonin vakauttamiseksi ilman uutta mandaattia ja osapuolten suostumusta, joista kumpikin on epätodennäköinen. Syyrian tilanne voi epäsuorasti aktivoida libanonilaisia salafisteja tekemään uusia iskuja ja vaikuttaa myös oleellisesti Hizbollahin laskelmiin uuden konfliktin toivottavuudesta. Ei myöskään tulisi unohtaa, että konfliktipotentiaali alueella on vielä merkittävä, ja sitä lisää Iranin ja Israelin välinen ydinkiista. Näillä etäisillä tapahtumilla on varsin konkreettisia vaikutuksia myös rauhanturvaajien toimintaympäristöön. Kuitenkin toistaiseksi epävakaus Syyriassa jopa rauhoittaa Etelä-Libanonia, joskin on tärkeää muistaa, että tämä on tilapäinen ilmiö. Poliitti-

sen prosessin puuttuminen tietää sitä, ettei saavutuksia voi muuttaa kestäväksi.

Koska UNIFIL pystyy vain rajatusti kohentamaan Libanonin turvallisuustilannetta, on syytä kehitellä myös muita keinoja sen parantamiseksi. Selvin ja tehokkain tapa, jolla kansainvälinen yhteisö voi edistää Libanonin turvallisuustilannetta on yrittää eristää Libanon alueellisista epävaikustekijöistä: Syyrian ja Iranin kriiseistä. Kummallakin kriisillä on selviä vaikutuksia Libanonin tilanteeseen, pääosin Hizbollahin vaa'ankieliasemasta johtuen. Suhteessa Etelä-Libanonin konfliktiin, Israelille merkittävin tekijä on Iranin ydinaseohjelman pysäyttäminen. Israel on varoitannut harkitsevansa sotilaallista iskuja Irania kohtaan, johon mahdollisesti sisältyisi tai sitä edeltäisi isku Hizbollahia vastaan Etelä-Libanonissa. Myöskään ei voida olla varmoja, miten Hizbollah reagoisi sotilaalliseen iskuun Irania vastaan. Tämäkin vaikuttaa kansainvälisen yhteisön tahtoon saavuttaa rauhanomainen tulos Iranin ydinasepyrkimyksiin uuden neuvottelukierroksen aikana.

Vaikka Iranin kriisin leviäminen voitaisiinkin estää, kansainvälisen yhteisön suhtautuminen Syyrian konfliktiin vaikuttaa oleellisesti myös Libanonin turvallisuuteen. Rauhanomainen neuvoteltu ratkaisu Syyrian tilanteelle olisi kiistatta paras mahdollinen vaihtoehto. Väkivaltaisuuksien laajentuminen Syyriassa tulee heijastamaan myös Libanonissa, joten sen ehkäiseminen – tarvittaessa sotilaallisin keinoin – saattaa muodostua tarpeelliseksi toimenpiteeksi. Sotilaallinen interventio Syyriassa (joko turvallisuusvyöhykkeen tai kokonaisvaltaisen hyökkäyksen muodossa) epävakauttaisi myös Libanonia. Mikäli sotilaallinen interventio tehdään, olisi kansainvälisen yhteisön etujen mu-

¹⁰⁸ Emma Gaten, Olivia Alabaster, "Response to Syrian Refugee Crisis in Flux," *Daily Star*, 13.3.2012; *Naharnet*, "Rising International Pressure on Lebanese Government over Influx of Syrian Refugees," 6.3.2012.

kaista pyrkii eristämään Libanonia Syyriän konfliktista.

Tällä hetkellä on Syyriän hallinnon ja sen libanonilaisten liittolaisten etujen mukaisesti vakauttaa Libanonia. Sotilaallinen interventio Syyriassa voi hyvinkin muuttaa näitä laskelmia ja johtaa tietoisiin epävakautusyrityksiin Libanonissa huomion poiviemiseksi Syyriasta. Libanonilaiset eivät varmaankaan jakaisi tätä halukkuutta uhrata Libanon pelastaakseen Assadin hallinnon, mutta Syyrialla on kytköksiä pienempiin ryhmiin. Tässä tilanteessa, etenkin länsipainotteinen UNIFIL olisi helppo kohde. Ranskalaisiin rauhanturvaajiin on jo kohdistunut iskuja, johon osatekijäksi arvellaan Ranskan aktiivista Syyria-politiikkaa.

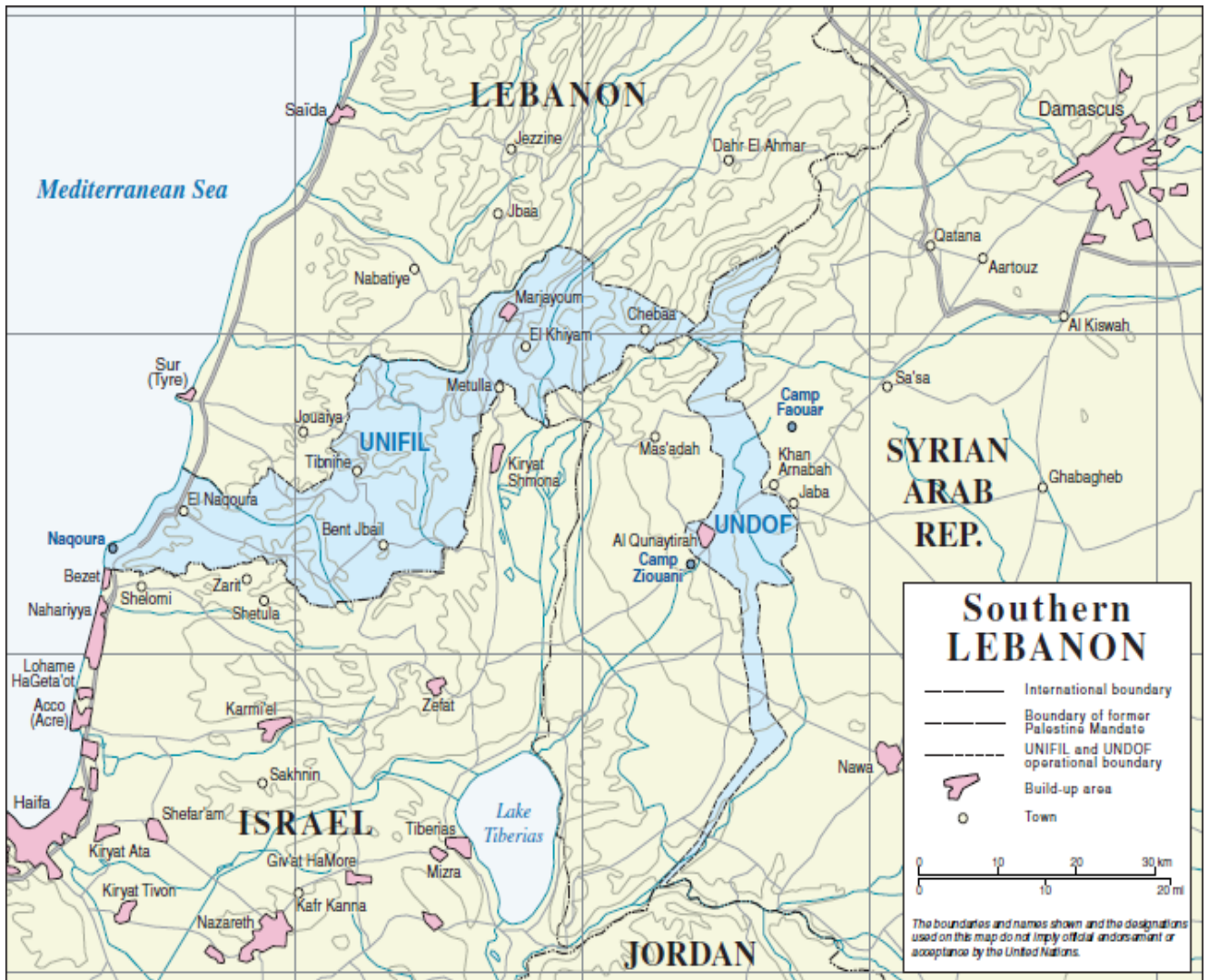
Hizbollah on avainasemassa pyrkimyksissään vakauttaa Libanon. Lyhyellä tähtäimellä Hizbollah on hyvinkin hankalassa tilanteessa ja varovainen suhteessa liikkeen tulevaisuuteen. Tällä hetkellä liike arvioi hyötyvänsä tilanteen vakauttamisesta – tämä voi kuitenkin vielä muuttua. Muutokset Syyriän ja Iranin tilanteissa, etenkin, jos jompaankumpaan kohdistuu ulkoinen sotilaallinen interventio, pakottavat Hizbollahin jälleenarvioimaan asemaansa ja sysäävät liikettä kohti voimankäyttöä. Tässä tilanteessa uuden konfliktin aloittaminen Etelä-Libanonissa tai Libanonin sisällä voi olla tuhoisa tapa yrittää lujittaa liikkeen asemaa. Vaarallisin tilanne syntyi, jos Hizbollah kokisi olevansa selkäseinää vasten ja ettei sillä olisi mitään hävittävää uudella sodalla.

Pitkällä tähtäimellä on syytä harkita uudelleen kansainvälisen yhteisön suhtautumista Hizbollahiin. Kansainvälinen yhteisö on laajasti sitä mieltä, että Hizbollahin sotilaallinen siipi on syyllistynyt terroris-

mitoimintaan ja sen tukemiseen, mutta samalla on huomattavaa erimielisyyttä siitä, miten tulisi suhtautua Hizbollahin poliittiseen siipeen. Poliittisen siiven tuomitseminen tietää myös liikkeen laajemman yhteiskunnallisen ja poliittisen roolin tuomitsemista, vaikka liikkeen toimintaan sisältyy myös yhteiskunnallisesti keskeisiä ja laillisia elementtejä.

Hizbollahin integroituminen osaksi Libanonin poliittista järjestelmää edesauttaa pitkällä tähtäimellä Hizbollahin kehittymistä puhtaasti poliittiseksi toimijaksi. Siksi Hizbollahin poliittista siipeä tulisi pyrkiä sitouttamaan Libanonin kansalliseen dialogiin. Tämä ei suinkaan tarkoita, että liikkeen terroriteot ja rikollinen toiminta tulisi hyväksyä, mutta liikkeen eristäminen ei ole tuottanut haluttua vaikutusta. Päinvastoin, Hizbollahin libanonisatioprosessi on liikkeen johdon osalta vähentänyt sen halukkuutta käyttää väkivaltaa Israelia vastaan, ja tätä kehitystä olisi hyvä tukea.

LIITE: RAUHANTURVAOPERAAATIO UNIFIL

Kartta julkaistu Yhdistyneiden kansakuntien luvalla
 (http://www.un.org/Depts/Cartographic/map/profile/southern_lebanon.pdf, haettu
 15.5.2012).

UNIFIL

Relevantit YK:n turvallisuusneuvoston päätöslauselmat: S/RES/425 (1978), S/RES/426 (1978), S/RES/1701 (2006)

Koko nimi:	United Nations Interim Force in Lebanon
Perustettu:	Maaliskuussa 1978
Mandaatti voimassa:	30 elokuuta 2012
Osallistujamaita:	31 (joista 14 EU-maita)
Sotilasvahvuus:	11 984 (joista 4 244 EU-maista)
Siviilimäärä:	1 008
Henkilöstömäärä yhteensä:	12 992
Vuosibudjetti:	US\$ 545 470 600

(Lähde: ”UNIFIL Facts and Figures,” 29.2.2012, <http://www.un.org/en/peacekeeping/missions/unifil/facts.shtml>, haettu 20.5.2012).

UNIFIL on yksi YK:n suurimmista ja pitkäaikaisimmista rauhanturvaoperaatioista. Nimensä mukaisesti, UNIFIL:n tuli alun perin olla tilapäinen mekanismi valvomaan Israelin vetäytymistä maaliskuussa 1978 miehittämältään alueelta Etelä-Libanonissa, varmistamaan alueen rauhallisuuden ja edesauttamaan Libanonin viranomaisia palauttamaan kontrollinsa maan eteläosissa. Vuonna 2006 mandaattia laajennettiin antamaan UNIFIL:lle suurempi rooli Libanonin valtionotteen vahvistamisessa ja Etelä-Libanonin rauhoittamisessa.

Suomella on pitkä historia UNIFIL:ssä, se on osallistunut pataljoonan vahvuudella operaatioon vuosina 1982–2001, 2006–2007 ja nyt uudestaan toukokuusta 2012 alkaen. Kaiken kaikkiaan noin 11 500 suomalaista on palvellut UNIFIL:ssä. Suomen osallistuminen UNIFIL:iin on ajoittunut hankaliin aikoihin. Ensimmäisen osallistumiskauden aikana Israelin miehitys vaikeutti toimintaympäristöä, ja tuolloin Suomen rauhanturvaajien pääpanos oli tarjota humanitaarista apua paikalliselle yhteisölle. Suomen jälkimmäinen osallistuminen tuli juuri vuoden 2006 sodan jälkeen pioneeripataljoonalla, jolloin operaation mandaatti ja toimintaympäristö oli uusi. Vuoden jälkeen joukot kotiutettiin.

ABSTRACT

Lebanon has been largely stable during the tumultuous Arab Spring, but the country remains vulnerable to internal and regional instability. In addition to Lebanon's volatile internal conflicts, Lebanon is particularly exposed to increased regional tensions. While renewed tension in South Lebanon is often considered the most likely cause for instability in Lebanon, the deepening conflict in Syria now poses the greatest threat to Lebanon. This publication examines how the uprising in Syria affects both the internal stability of Lebanon and the South Lebanon conflict, arguing that the uprising in Syria greatly complicates Lebanon's internal power balance, elevating internal tensions, while also changing the context within which the South Lebanon conflict takes place.

Kirjoittajista

Mikko Patokallio on vapaa kansainvälisen politiikan tutkija, joka on erikoistunut Lähi-idän kysymyksiin. Hänellä on ylempi korkeakoulututkinto London School of Economicsissa kansainvälisistä suhteista ja alempi korkeakoulututkinto McGill-yliopistosta historiassa ja valtiotieteessä.

Juha Saarinen on Lähi-itään erikoistunut jatko-opiskelija ja vapaa tutkija. Hänellä on ylempät korkeakoulututkinnot Lähi-idän ja Keski-Aasian turvallisuuspolitiikasta St. Andrews'in yliopistosta sekä kansainvälisestä politiikasta London School of Economicsista.

Viimeisimmät tässä sarjassa julkaistut:

(täydellinen lista <http://www.doria.fi/>)

Julkaisusarja 4: Työpapereita (ISSN: 1236-4983)

No 38, 2010

Tommi Koivula ja Krista Salo: Yhteistyö, avunanto ja solidaarisuus? Lissabonin sopimuksen turvallisuuspoliittinen merkitys

No 39, 2010

Kaarle Lagerstam: The Scope and Pace of the Rise of China

No 40, 2010

Juha-Antero Puistola, Tom Hanén, Tommy Jeppson, Joonas Sipilä, Kari T. Takamaa, Kaarle Wickström: Merirosvous ja merellinen terrorismi. 2. täydennetty painos

Strategian laitos

Maanpuolustuskorkeakoulu

PL 266

00171 HELSINKI

Department of Strategic and Defence Studies

National Defence University

P.O.Box 266

00171 HELSINKI

Tel: 0299 800

E-mail: strategianlaitos@mil.fi

Internet: <http://www.mpkk.fi/>